

MÜCEVHER TAŞLARI

Öğr.Gör. Gülten Gönen

*SÜS TAŞLARININ GENEL
ÖZELLİKLERİ*

Süs taşlarının değerlendirilmesinde dört ana özellik aranır.

Bunlar ; Güzellik, dayanıklılık, nadirlik, taşınabilirliktir,

Bunların dışında; Kesilebilme, parlatılabilme, ışık yansıtma, ışık kırma gibi özellikler de taşların değerini belirleyen en önemli özelliklerdendir.

Kökenlerine göre süs taşları organik ve kimyasal olmak üzere iki grup altında toplanır. örneğin Oltu taşı ve Kehribar organik kökenli süs taşlarıdır.

Opal ve Ametist ise kimyasal kökenlidir. Toplam sayıları 135 ten fazla olan kimyasal kökenli süs taşları bileşimlerine göre farklı gruplarda toplanabilirler.

Süs minerali veya süs taşları denilince albenisi olan nadir bulunan, dayanıklı, yaşantımızı renklendi-ren, doğal olarak oluşan, kıymetli ve yarı kıymetli mineral ve taşlar akla gelmektedir.

Süstaşları genellikle, fiziksel ve kimyasal ayrışmaya karşı oldukça dayanıklı, sertlikleri yüksek olan, alımlı güzel renklere sahip minerallerin yığılmasından ibaret olan malzemelerdir.

Süstaşları tarih boyunca takı olarak kullanılarak, hem yaşantımızı renklendirmiş ve hem de ametist gibi minerallerin piyezoelektrisite, turmalin gibi minerallerin de piroelektrisite gibi fiziksel özelliklerinden yararlanılarak hem elektronik endüstrisinde ve hem de bazı hastalıkların tedavisinde de yaygın olarak kullanılmıştır.

Süstaşları, kesilip işlendikten ve parlatıldıktan sonra, bunların albenileri daha da artmaktadır. Süs mineralleri ve taşları arasında elmas, yakut, zümrüt, uvarovit, kemererit ve obsidyen sayıla bilinir.

Süstaşlarının en önemli özellikleri, onların sağlamlığıdır. Sağlamlık denilince süs taşlarının çizilmeye, aşınmaya ve kırılmaya karşı olan dayanımları hatıra gelir.

Süs taşlarından elmas, en sert mineral olmakla birlikte kırılmaya karşı fazla dayanıklı değildir. Jadit ve nefrit (yeşil veya mavi amfibolit) çok sert olmamakla birlikte, dayanıklılığı çok fazla olan bir süs-taşları arasındadır.

Güzellik

Dayanıklılık

Nadirlik

Dayanıklılık; Bu kavram sertlik, kırılganlık, darbelere ve dış etkenlere dayanım gibi özelliklerle açıklanır.

Güzellik; Her ne kadar göreceli bir kavramsa da taşın temiz, şeffaf, çekici renkli ve işlenebilir boyutlarda olması gibi bazı özelliklerini içerir.

Kimine göre taşın şeffaflığı onu güzel yaparken, kimine göre de güzellik taşın rengine, parlaklığına ya da kesilişine bağlıdır.

Nadirlik; Bir objeyi değerli kılan onun az rastlanır olmasıdır. Örneğin binlerce karatlık elmas üretimi içerisinde sadece bir kaç yüz karatı pembe elmadır. Dolayısıyla bir pembe elmanın değeri sıradan bir elmanın binlerce katıdır.

Sıradan minerallere değer katan en önemli unsur, doğada ender bulunmalarıdır. İnsanlığın tarihi boyunca nadir olana ilgisi burada da kendini açıkça gösterir.

Bu duruma verilebilecek bir diğer örnek de Ametisttir. 18. yüzyılın sonuna kadar günümüzdeki Elmas kadar değerli olan Ametist (mor renkli bir Kuvars minerali), 19. yüzyılda Brezilya'da geniş Ametist yataklarının bulunmasıyla değerini yitirmiştir.

KAYNAKÇA

Bilgin A . ,Polat S. , Bilgin N. , Arslan S. , ‘*Erciş Obsidyenlerinin Mineralojik-Petrografik, Jeokimyasal Özellikleri ve Süs Taşı Olarak Değerlendirilmesi Üzerinde Ön Çalışma*’ Araştırma Makalesi / Research Article Iğdır Üni. Fen Bilimleri Enst. Der. / Iğdır Univ. J. Inst. Sci. & Tech. 2(2,Ek:A): 85-92, 2012

<https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/sustasi>

<https://www.maden.itu.edu.tr/muze/sustaslari.htm>

<http://www.mineralagat.com/lapidary/degerli-ve-yari-degerli-taslarin-olusumu>